ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

והא א"ר שמעון שתי אחיות לא חולצות

ולא מתייבמות גזירה משום איסור מצוה

דעלמא הא תינח איהי אחותה מאי איכא

למימר גזירה אחותה משום לתא דידה והא

גבי ערוה לא גזרינן שאני ערוה דמגמר גמירי

לה אינשי וקלא אית לה: מתני ששלשה

אחין שנים נשואים שתי אחיות ואחד מופנה

מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה

מאמר ואח"כ מת אחיו השני בש"א אשתו

עמו והלזו תצא משום אחות אשה וב"ה

אומרים מוציא את אשתו בגם ובחליצה

ואשת אחיו בחליצה זו היא שאמרו יאוי לו

על אשתו ואוי לו על אשת אחיו: גמ' זו

היא למעוםי מאי למעוםי הך דר' יהושע דלא עבדינן כוותיה אלא אי כר"ג אי כר"א "א"ר

אלעזר לא תימא מאמר לב"ש קונה קנין

גמור דאי בעי לאפוקי סגי לה בגיטא אלא

מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה

בלבד אמר רבי אבין אף אגן גמי תגיגא

בש"א יקיימו יקיימו אין לכתחלה לא

שו א מיי' פ"ז מהלכומ יבוס הלכה ו סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קעה סעיף ו: אחורה משום לתא דידה. דאי נפקא בלא חלילה משום דנעשו לרות זו לזו אתי לאפוקי מהאי טעמא נמי ההיא דאיסור מלוה ואתי למישרי נמי איסור מלוה דעלמא ופרכינן והא גבי ערוה לא גזרו שתחלץ אלא יולאה בלא חלילה ולא חיישינן שמא יקברו דמטעם (a) אחותה יולאה ואמי לאפוקי אידך

בלא חלילה: ב"ש אומרים אשתו עמו בו'. בגמ' גבי השתא ארומה דעלמא כו׳ עשה בה מאמר מיבעיא פירש בקונטרס דמאמר יבמין מדרבנן אפילו לבית שמאי דמדאורייתא יבמה יבא עליה כתיב ואין נראה לריב"ם דא"כ אמאי תנא הלוו משום אחות אשה במאמר זה ומיהו י"ל דתלא משום אחות אשה היינו אחר שיבעול בעלת המאמר אבל קשה דלעיל פ"ב (דף ית. ושם) דקאמר הא דקתני מאמר לאפוקי מב"ש משמע דלב"ש (ב) יולאה שניה משום לרת אשת אחיו שלא היה בעולמו וכן נמי קאמרינן לקמן בפירקין (דף ל.) גבי אחות אשה אלמא מאמר קני דאורייתא לב"ש וכולה סוגיא דגמרא מוכח הכי והא דהאמר השתא ארוסה דעלמא כו׳ עבד בה מאמר מיבעיא אע"ג דמאמר נמי מדאורייתא מ"מ קאמר מאמר מיבעיא משום דהא דמאמר קני מדאורייתא היינו משום דגמרינן מקידושין דעלמא הלכך לא עדיף מקידושין ודיו לבא מן הדין להיות

כנדון: אור לו על אשתו בו'. אר"י דבכל הני דפי חרש (לקמן קיב:
קיד:) דמנן מוליא אם אשמו בגט ואת אשת אחיו בחלילה לא קמני
איל לו כי הכא משום דאוי לו משמע לשון לער כלומר ראוי לו להלטער
שהפסיד אשמו בלא פשיעתו והכא והא דאייתי בגמי פלוגתא דר"א
ור' יהושע דקטנה וגדולה לא פשע להכי קתני אוי לו אבל המם פשע
שהכנים עלמו בספק חרשות שלא היה לו לישא חרשת וכן ההיא
להכי נמי קאמר בספק חרשות שלא היה לו לישא חרשת וכן ההיא
להכי נמי קאמר בגמרא למעוטי דר' יהושע דשייך התם לשון אוי לו כי
הכא ולא קאמר למעוטי כל הני: אר בר"ג. דאמר תממין עד שתגדיל
הפעול ותלא הלזו משום אחות אשה אע"ג דקדושי קטנה דרבון מ"מ
הקילו בה מבבעלת מאמר משום דכנוסה היא אללו קודם זמן גדולה
היא דפריך מינה לעיל בריש פ"ב (דף יח.) אהא דר"מ אומר לבטל

181

מצות יבמין ור"ג שרי לבטל מצות יבמין אט"ג דהכא כנוסה אצלו מעיקרא מ"מ פריך אהא דר"מ חייש לספיקא ור"ג אפילו לודאי לא חייש: אל ברבי אלעזר. דאמר מלמדין הקטנה שתמאן ומותר בגדולה לייבם וא"ת ואמאי שרי והא בשעת נפילה נראית כאחות אשה כדאמרינן לעיל בפ"ק (דף יב.) גבי לרת בתו הממאנת דבשעת נפילה נראית כלרת בתו ובשעת נפילה נראית ככלתו וי"ל דלא דמי דהתם כשהבעל מת אין דומה כ"כ עוקרת נישואין קמאי כי הכא שהבעל קיים או: דא תימא מאמר דב"ש קונה קנין גמור בו'. אע"ג דאין קונה קנין גמור מ"מ אמרי לעיל (ג) ולקמן (דף ג) גבי אחות אשה דפוטרת לרתה לב"ש ע"י מאמר חימה מאי קאמר ר"ש לעיל בפ"ב (דף יטי) אם מאמרו של שני מאמר אשת שני הוא בועל כי הוי נמי מאמר אשת שניהם בועל דהא אפילו לב"ש דמאמר קונה אינו קונה לגמרי אלא קונה ומשייר וכ"מ דלר"ש אי קני קני לגמרי טפי מלב"ש א"ר מנא ליה לר" אלעזר דלא קני לגמרי לב"ש כמו לר"ש: אלא לדחות בצרה בלבד. פי׳ בקונטרס לרה דכולהו שמעתין אחותה שנופלת עמה וקשה לרב אשי דאמר דוחה ומשייר היא ולרתה בעיא חלינה הא החני במחני׳ חנא משום אחות אשה משמע דיונאה בלא חלינה ועוד אי בעיא חלינה היאך מקיים את זו וי"ל דסבר רב אשי דמהני מאמר להסיר הזיקה ודחי ללרה לענין שלא חאסור את זו משום אחות זקוקתו ואחר שיבעול בעלת המאמר קאמר דתלא אחותה משום אחות אשה וא"ח והיכי מייתי לה סייעתא ממתניתין יקיימו אין לכחחלה לא הא מהני מאמר לרב אשי לכל הפחות דדחי ללרה ושריא בעלת מאמר לכתחלה ו"יל דהכי מייתי דאי ס"ד דבמאמר דהיתירא ו" דוחה דחייה גמורה לפטור זרחה בלא חליצה א"כ מאמר דאיסור דחי נמי לצרה לענין שלא חאסור את זו משום אחות זקוקה וזה יעשה מאמר וידחה כו' ופריך ואלא הא קתני בש"א אשתו עמו כו' משמע דדוחה דחייה גמורה אלא יבמה דחזיא לכולהו כו׳ פי׳ דמאמר דהימירא דחי דחייה גמורה יבמה דלא חזיא לכולהו דהיינו מאמר דאיסור לא דחי למקלמה ולא דחי ההוא מאמר כלל כן לריך לפרש לפי׳ הקונטרס אבל קשה דלרה דבכל דוכתי היינו שנופלת עמה מבית אחד ועוד שמגיה הספרים אלא יבמה דחזיא לכולהו כו' שלא היה כתוב בספרים אלא ועוד דלמה שינה הלשון יבמה דחזיא כו' ולא נקט לישנא דנקט מעיקרא מאמר דהיתירא קני דאיסורא לא קני ונראה לר"י דלרה היינו שעמה בבים אחד וה"פ לא חימא מאמר לב"ש כו' אלא לדחות בצרה בלבד שאם נתן מאמר לא מב׳ יבמות שנפלו מבית אחד אע"ג דבעלת מאמר לא סגי לה בגט צרתה מיהו פטורה לגמרי בלא חליצה דכיון שהתחיל הקנין לעשות בזו אע"פ שלא נגמר קרינן ביה בית אחד הוא בונה ואינו בונה ב' בתים וטעמא דב"ש דסברי דאהני קרא דדרשינן י) ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרין בה לענין דאי בעי לאפוקי דלא סגי לה בגט ורב אשי סבר דלא מהני מאמר לפטור לרתה בלא חליצה אלא דוחה הצרה ממנו שאסור לייבמה ומשייר קצת זיקה לאוסרה לשוק עד שתחלוץ ואע"ג דלענין אחותה יידחי מאמר לגמרי לפוטרה לשוק כדקתני מתני׳ והלזו תלא משום אחות אשה התם אחותה נפלה אחר המאמר כמו שפירשתי בסמוך וקאמר אף אנן נמי סנינא שכשקדמה זיקה למאמר שאין המאמר מפקיע לגמרי דאי מפקיע לגמרי זה יעשה מאמר וידחה כו' ופריך אלא הך דקסני בש"א אשתו עמו כו' אלמא ע"י המאמר מידחי אחותה לגמרי ה"נ מדחה לרמה לגמרי ומשני יבמה דחזיא לכולהו ול"ג אלא וה"פ יבמה דחזיא לכולהו מילי דיבום כגון ב' יבמות שנפלו מבית אחד שכל אחת ראויה לחלוץ ולייבם בשעת נפילה וכן הא דבש"א יקיימו דבשעת נפילה חזיא כל אחת לכל מילי דיבום מן התורה דהא חזיא אף ליבום מן התורה חזיא נמי למקלתו פי׳ למקלת מילי דיבמה דהיינו חלילה דכיון דבהך זיקה איחזיא ליבום לא מפיק מאמר לההיא זיקה לגמרי ובעי חליצה אבל יבמה דלא איחזיא לכולהו מילי דיבום כגון ההיא דבש"א אשתו עמו שלא נראית ליבום בשעת נפילה שכבר עשה המאמר באחותה לא חזיא למקלתו פי׳ חלילה ואידחיא ע״י מאמר חברתה לגמרי והשתא לא מצי לשנויי כדשני לעיל מאמר דהימירא דחי כו׳ שאפי׳ במאמר דהימירא קאמר דלא מפקע הזיקה לגמרי להמיר צרה לשוק ב׳ הקשה ה"ר יעקב דאורלינ"ש מנא לן דטעמא דב"ש משום דמאמר קונה דלמא קסברי אין זיקה ומוחר לבטל מלות יבמין ונקט מאמר משום ב״ה וי״ל דלא מסחבר שיהא שום תנא מיקל לבטל בהדיא מלות יבמין ועוד דהא אמר לעיל בש״א יקיימו לכחחלה לא ועוד הקשה דלמא טעמא דב"ש משום דזיקה ככנוסה וי"ל דלא מסתבר ליה למימר דלא נקט מאמר אלא משום ב"ה כיון שיכול לומר דלב"ש נמי איצטריך:

והאמר ר' שמעון שתי אחיות לא חוללות ולא מחייבמות. והכא אמאי בעי חלילה הא כיון דמדאורייתא חזיא ליבומי זקוקה היא והוו להו כשאר ב' אחיות שנעשו לרות זו לזו ור"ש פוטר אחות זקוקה מחלילה: גזירה משום איסור מלוה דעלמא. אי פטרת להו לגמרי מאן

דחזי סבר טעמא לאו משום אחות זקוקה אלא משום דאיסור מצוה הויא כערוה ופטורה מחליצה ואחי למיפטר איסור מצוה דעלמא דלאו אחיות מחליצה: סינה איהי. איסור מצוה: אחותה. אמאי חללה תיפטר משום אחות זקוקה דהכא מאי אמרת: משום לתח דידה. משום מזל דידה דאיסור מנוה. האי לתא יתור לשון הוא: והא גבי ערוה לא גוריגן. דאם היתה אחת מהן אסורה עליו איסור ערוה אסור בה ומותר באחותה הערוה יולאה בלא חליצה ולא אמרינן תחלוך ערוה גזירה משום אחותה שאין ערוה וראויה לייבום והא נמי לרבי שמעון ערוה היא משנעשו לרות ואמאי מלרכת לה חלילה משום גזרת אחותה: דמגמר גמירי לה אינשי. והכל יודעין שאין לריכה חלילה ואחותה לאו אחות זקוקה היא ולא אתי למשרי אחותה בלא חליצה אבל ערוה דנעשו לרות דר"ש לא כ"ע גמירי הלכתא דאיסור שתיהן שוות ואי מפקת לה בלא חלינה אתי נמי למיפק אחותה שהיא איסור מלוה בלא חלילה ונפקא

מינה חורבה לחיקור מלוה בעלמה: ד' מגמר גמירי חינשי. וידעי דלה רמיא קמיה ואחותה לאו אחות זקוקה היא ולא אחי למישרי אחות זקוקה היא ולא אחי למישרי אחות זקוקה דעלמה: במרבר' אשהו עמו. דמאמר ככנוסה דמיא אחות זקוקה דעלמה: במרבר' אשהו עמיה מחות זקוקה: והלוו מלא. אף מן החלילה משום אחות אשה: גב" הך דרבי יהושע. בפרק ב"ש" דקאמר נמי אי לו על אשתו אי לו על אשת אחיו ופליגי עלה רבן גמליאל ורבי אלעזר: לא סימא מאמר לב"ש קונה קנין גמור. ותהוי כאשתו ואי בעי לאפוקי מיקגי לה בגיעא: אלא מאמר לב"ש אין קונה אלא לדחום בלרה. כלומר לדחות אחותה שלא מאסרנה לוו משום אחות זקוקה: יקיימו. אם קדמו וכנסו בריש פירקין [פו.]: לכסחילה לא. מייבמו משום אחות זקוקמו:

לקמן (א): עדיות פ"ד מ"ע, ב" לקמן קט.,
 ג'לקמן לנו. [נדרים עד.],
 ג'לקמן לנו. [נדרים עד.],
 ב'לקמן קט.],
 ולקמן קט.],
 ולקמן קט.],
 ולקמן מברתה דמי לגמרי כל"ל,

הגהות הב"ח

(d) תופ' ד"ה למומה וכוי למעט אחות אשה למעט אחות אשה יולם ולמי ולל ולמי לכנ"ם במאמר לחוד יוצאת במאמר לחוד יוצאת וכו' (נ) ד"ה לל מימל בייב' (נ) ד"ה לל מימל בייב' בני אשת אחיו ברוער גבי אשת אחיו בני למום לשם: (ד) ד"ה שלא היה בעולמו ולקמן בחיא גבי למום לשם: (ד) ד"ה שלל דרוץ אל בייב' למום לשם: (ד) ד"ה שלל דרוץ אל בייב' למים ועורבי למים ליבוי אונרבי למים ליבוי אונרבי למים ליבוי אונרבי למים ליבוי אונרבי

תוספות ישנים

והאמר ר"ש וכו' וא"כ אמאי אמריגן במתניי חולנות. וא"ח ודלמא משום דאיסור מלוה פקעה קלת זיקה. ונראה לר"ם דפריך מאיסור מלוה גופה אמאי חוללת דממה נפשך היה לנו לומר דלא חלנה דאי איסור מלוה משוי לה ערוה א״כ פטורה היא גם מחלילה ואי לא משני לה בערוה א"כ יש נח נושף כה כעניוה חייכים בהן זיקה כמו שתי אחיות דעלמא דאינן חולנות. והא דענמה דמינן חונכות. והם
דקם פריך אחומה והם
דקם פריך אחומה מנמה
איכה למימה אין זה ממה
נפשך דהא אי איסור מצוה
ערוה היא א״כ מותר
באסותה דאינה אסות
זקוקמו. אבל מ״מ פריך אקומה. מזכנ לו מי פנין שפיר דכיון דלא מחזקינן איסור מלוה לערוה ולא אמרי' אלא משום גזרה משום איסור מצוה בעלמא. א"כ אחותה הוי אחות זקוקה: והא גבי ערוה לא גורינן. פיי דאמרינן אסור בה ומוחר באחותה ואמאי לא אמרינן דחללה גורה משום אחותה דשמא יאמרו העולם דכי היכי דפטורה איהי תפטר אחותה וזה אינו דהא מותר בה. א"נ לא היה לנו להתיר אחותה היכא דאיכא נמי איסור היכא דאיכא נמי איסור ערוה גזרה משום שתי אחיות שאין בהם ערוה ומשני ערוה מגמר גמרי אינשי: שנים מהם נשואים שתי אחיות וא' מופנה האי דלא נקט הכא וא' נשוי במשנה כמו לבית דבסמוך. נראה משום דבעי למימר זו היא שאמרו אוי לו על אשתו ועל אשת אחיו לכך מוקים לה דהוי מופנה דהשתא הוי בלא אשה כלל: אשתו עמו משום דקסבר ב"ש מאמר קונה ומשמע

מוסף רש"י

אשתו עמו. דקניה במחמר וכי נפלה חמותה ולח רמיח קמיה דחמות אשה היח ולח מיתסכה קמיים עליה מנוח מחות דוקקה (דקמון נאי). דהלדו כמו (דוקאר לז) החלדן הלו העשתה (דקמון שם).

תוספות ישנים (המשר) מדאורייתא הוא מדקאמר והלזו תלא משום אחות לאסה ונפקא לן מדכמיב (דברים כה ה) ולקחה לו לאשה כאשה מה אשה בשער אף יבמה בשער עביד בה מאמר מיבעיא. ופ"ה דמאמר אינו אלא יש יש לנמונות להים חנמו מדרבנן ולפי שפירשנו י"ל דהוי מדאורייתא וכדפרשתי לקמן דהכי קאמר השתא ארוסה בעלמא דהוו קדושין מפורשים בהדיח בקרא וכו׳ עביד בה מאמר דלא ידעינן אלא מקדושין מיבעיא: א) ועוי"ל דלא דמי דלעיל איירי שמיאנה ביבם לבד ולא בבעל ואינו נרחה כעוחרת נשוחי המת אבל הכא שממאנת החטנה מבני הכנו שמנומנת הקומנה בבעלה ורואין העולם שיולאה מבעלה במיאון במיאוז מידעין העולם שלא היו נשואיה נשואין ולא היתה ממות [הגדולה] ב) והקשה הרב רבינו נמנאל חדא דלפי הך תמנסג חדח דלפי הך פירושה הך לרה ר"ל באשה אחרת ובהא לא איירי במתני' כי אם באחותה שנפלה מאח אחר. ועוד דפי דדותה לרתה משום בית א' הוא בונה קשה אטו מאמר בנין מקרי הא . אמרינו בעשרה במחזיר גרושתו בחידש ולח בעל דאינו לוקה מאי טעמא דרך בנין אסרה סורה אלמא לא מקרי בנין אלא ביאה. לכן נראה לרבינו נתנאל לפרש שיטה אחרת מראש ועד סוף. מאמר אינו קונה אלא לדחות לרה בלבד כלומר דלרתה מאחיו שהיא אחותה של בעלת מאחר לא בטיא חלינה אבל איהי לא סגיא בגט וב"ש לטעמייהו דהכי מפרש בירושלמי אמר ר' אליעזר בן ערך גירש לבעלת מאמר לא תהא נריכה חלינה א״ר הילא בשם ר' אליעזר מודה אלמא לב"ש לא סגי לה בגט. וא"ח כיון דלא אלים כח בעלת מאמר לפטור בגט היכי אלימא לפטור לרתה מחלילה י"ל דלא גרע מקדושין דעלמא דהכא נמי כתיב ולקחה זו מאמר ואם קדש אשה ואח"כ מת אחיו נשוי אחותה פשיטא דלא תנא המאורסת הכא נמי הא בעלת מאמר ומ״מ ההיא גופה לא סגי לה בגט אע"ג דאלים בעלת מאמר בקדושין דעלמה לענין שלה תהא לרה לריכה מ"מ הכא לא סגי לה בגט דביאה גומרת בה דכתיב במה יבא עליה חיקה דבהדי מאמר לא פקעה בגט לבד אי ליכא חלינה